

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
administracije in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom posiljen
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu
št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Namen države in pomočki k njemu.

Kaj je namen držav in katerih pomočkov naj se poslužuje, da ga doseže? Odgovor je različen, kakor je različno načelo, na katerem je sozidan uk o državi. Materijalizmu, ki pozna le gmotne moči in naravne nagone, služi tudi država v dosego primernih namenov, je tudi država le zato, da se more človeštvo pogrezniti v vžitek; krščanstvo pa stavi ji blažjih namenov; oni morajo se nazadnje sklepati v splošnem namenu človeštva, v združitvi z Bogom. Primerni so tudi pomočki; materijalizem se ne bo menil za nikakove višje misli, zadostuje mu, da mu pomoček služi v dosego namena; krščanstvo pa mora zavreči vsa sredstva, nasprotujoča volji božji naravni ali razodeti.

Namen države je, tako uči prvi sostav, občno blagostanje ali kakor se izrazuje umetno: maksimizacija dobrega in minimizacija slabega t. j. največje mogoče povečanje in razširjenje občnega dobrega in pomanjšanje občnega slabega. Kakšno je to dobro in slabo? Zdravje, bogastvo, čast, vžitek na eni strani, bolezen, revščina, zatajevanje na drugi. In še to le občno dobro in slabo, tedaj tako, kakoršno določuje država. Posamni mora se vdati večini, mora odstopiti svoje prepričanje in svojo prostost državi. Če je toraj dobro, katero mi vsiljuje država, po mojih nazorih slabo, ne smem slediti temu prepričanju; da je pa dobro, kakoršno ima materijalizem, čisto nasprotno krščanskemu, je jasno dovolj; zato ravno krščanstvu ni mogoče obstati v moderni državi. Mladeneč ali devica, ki se hoče odtegniti za-

peljivemu svetu, vbeži v samostan, tu si išče svoje dobro; a to ni dobro materijalizmu, zato: Proč s samostani! Krščanski starši, dobro vedeči, da le veri primerna odgoja more pomagati ljubljenu otroku k pravemu dobru, želé šol, zidanih na podlagi Kristusovega uka; a to dobro ne vgaja materijalistični državi, zato: Proč s krščansko šolo! Pošteni časniki se potegujejo za vero in cerkev hoteči pripomoči narodu k pravemu dobru; a to dobro zopet ni po volji moderni državi, zato: konfiscirajmo jih! In tako mogel bi navesti še marsikaj; pa naj zodostuje, ako opomnim, da si je nasprotno dobro krščansko in materijalistično, kakor noč in dan, ali še bolj resnično, kakor dobro in hudo; le takrat bo mogla doseči država svoj zlobni namen, kadar bo zatrla zadnjega katoličana! — Pa, ko bi bilo tudi občno blagostanje ob enem dobro posamnega, od kje ima država pravico siliti koga k njegovi sreči? Ali ne nasprotuje to zdravemu umu in človeški prostosti, ki zahtevata, da naj si išče vsakdo svoje sreče, če in kakor je hoče? O svoboda, ti toliko slavljena, pa toliko zlo rabljena beseda! O tebi govoré in tajé najočitnejše pravice! Vsaj je vendar čisto naraven stavek: Vsak je svoje sreče kovač. Tako raznovrstni darovi, tako različna nagnjenja in vendar hoče država vsiliti vsakemu svoje dobro, svojo srečo.

In pomočki, katerih se poslužuje država v ta namen? — Ona rabi tista sredstva, ktera peljajo naravnost k namenu; to je tudi popolnoma dosledno samo na sebi; a če pomislimo, kakošen je namen držav in kakšni so pojmi materijalizma o pravu in pravosti, spoznali

bomo tudi hudobijo pomočkov. Dovoljena so vsa sredstva brez ozira na Boga, ktereга taji, na vero, ktere ne pozna, na pravost, kateri nasprotuje, na pravo, katero prelomljuje, na cerkev, katero preganja. Pomočki so vredjeni po načelu koristnosti in kar se more zoper to načelo samo reči, velja tudi tu posebej. Materijalizmu velja načelo tolikokrat jezuitom podvrženo: Finis sanctificat media, namen posvečuje sredstva. V namen občne koristi dovoljen je rop, tatvina, goljužja, preganjanje nedolžnih itd. Tako tudi tu kaže se nam mahijavelistična zvitost liberalizma, ki lastno ostudno načelo podtika najbolj strašnim nasprotnikom.

To je namen, to sredstvo liberalno-materijalistične države. Ti nasproti dviguje svoj glas krščanstvo, ki nam vse drugače vzvišuje namen držav in tako državo samo k mnogo večji, ker pravni veljavi pripravlja.

(Konec sledi.)

Kaj teži kmeta?

Na to vprašanje je izvrstno odgovarjal od kmečkih občin v okolici dunajski izvoljeni državni poslanec Harant, ki je pri obravnavi državnega proračuna pojasnil pritožbe kmečkemu stanu. Govor je tako izvrsten, da bodo naši bralci gotovo zadovoljni, ako ponatisnemo vsega.

G. Harant je rekel: „Ministerstvo kupčijstva je pred vsem poklicano pospeševati koristi kmetijstva; zato pa tudi ne sme in ne more skrbti svoje odtegniti tistemu stanu, ki se posebno peča s poljedelstvom in samo od

Nekoliko o petji sploh, zlasti o cerkvenem petji. *)

Vsakemu narodu, posebno pa slovenskemu je bolj ali manj prirojeno petje, v katero razliva svoje vesele ali žalostne občutke, kajti petje je nekaj tolažilnega za srce človeško. Od nekdanj so ljudje peli in že naj starejše bukve sveta, sv. pismo stare zaveze, so polne najlepših hvalnih in zahvalnih pesem. Komu je neznana krasna hvalnica v Mojzesovih bukvalih, katero je pelo izraelsko ljudstvo po prehodu čez rudeče morje, ali ona, katero so peli trije mladenči v razbeljeni peči? Čegavo srce ni ginjeno pri žalostinkah Jeremijevih, ki jih je pel na razvalinah Jeruzalemskega mesta? Kdo ne pozna Davidovih psalmov, v katerih se srce kraljevega preroka vse topi zdaj hvale, zdaj zahvale, zdaj čestčenja in molitve, pa zopet tuge in žalosti, ali ponižnosti in kesanja, in

*) Nedavno smo priobčili spis o reformi cerkvenega petja, ki je po zmoti prišel nad črto, namesto v podlistek. Od druge strani nam je došel sledeči spis, ki ga priobčimo, ker se nam reč zdi jako važna, ne samo za cerkve ampak tudi za katoliški narod slovenski.

Vred.

ktere cerkev še dandanes prepeva ob raznih prilikah veselih in žalostnih?

Kdo se ni slišal o slavnem Orfeju, kako da je s svojo godbo in svojim petjem svoje hrabre pa divje in trdosrčne Argonavte ginil, da so se zapustivši lemniški bljudni otok vrnili na ladijo, da so drevesa in skalovje poskakovala čuvši njegove vbrane mile glasove? Dete se joka v zibeli, pa zapoje mu mati ali pesternja, ličica se mu zvedre, brž se posmehlja in tudi samo poskuša pevati še pred kakor klicati ata ali mamo. Mladenič, vojak se ohrabri, ko sliši milo petje, pogumno zgrabi za meč, ga vihti in stopa ponosno; starček, ki rahlo stopa o palici, ali černo za mizo sedi, začuje vbrane glasove in spne se po konci, ter v svojih žilah čuti mladenško kri. Lepo petje je zabela kratkočasje. Kdo se ne spominja veselih nabitnic slovenskih, kadar krog in krog lepo petje odmeva? Pozabi se ples, pozabi se pogubljava igra, in širi se prijateljska ljubezen, ko šumljajo iz nežnih grl lepe pesmice slovenske. Kdo ne ljubi družine, kjer se lepo pošteno prepeva? Srce se zrahlja, otrese dnevne skrbi ter se, če je pred tužno bilo raznih skrbi, okrepa za prihodnje.

V misijonskih poročilih beremo, da vse učenje, vse opominjevanje pri nekterih divjakih ni nič izdalo, da bi se pripravili za vero krščansko in pravo omiko, pa z godbo in petjem pridobili so se kmalo. Marseljada (Marsaillaise) je podivjala francosko ljudstvo, ter tirala ga v prekucije in morije, pa tudi lepo pobožno petje je ginilo krvoloke. Toda prestopimo k reči sami, kajti kdo bode tajil vpliv petja na obraženost ljudstva?

Kakor ima petje sploh lepšati naše življenje in požalhnovati vse naša dejanja, „kajti kjer ljudje lepo pojó, tam je dobro biti, med hudobnimi ljudmi tudi lepah pesem ni,“ kakor pesem, katero človek prepeva, kaže, je li dobrega ali hudobnega duha: „Česar je polno serce, rado tudi iz ust gre,“ tako ima tudi cerkveno petje velik vpliv na pobožnost ljudstva in že poganski Plutarh pravi: „Petje je pobožno in prva dolžnost človekova do bogov.“ Beremo, da je naš Zveličar pri zadnji večerji sam s svojimi apostelji pel hvalno pesem, zato je pa tudi sv. cerkev vseskozi sim od apostolskih časov petje gojila, a vedno je zahtevala in še zdaj zahteva, da naj se petje razlega le v božje poveljanje, vedoč, da človeško srce

njega živi, to je namreč kmečki stan. Kmet je po svojem trdnem posestvu privezan na deželo, obdeluje zemljo, je zadovoljen z malim dobičkom, plačuje redno davke in pošilja največ svojih sinov v vojake. Kmečki stan je steber države, je jedro prebivalstva, in če državo primerjamo piramidi, je kmečki stan temelj in podlaga njena. Dokler jedro prebivalstva, kmečki stan, ni sprideno, zamore se zanašaje se nanj prerobenje države upati. Če se je pa spridenost prijela tudi kmečkemu stanu, potem je za državo jako slabo, kakor je tudi nekdanja rimska država, ko se je bil kmečki stan iz Italije izselil, ali izmrl, morala nadomestovati z ljudmi iz podjarmljenih dežel svoje nič manj kot zveste legije.

Kmečki stan pa se zamore podpirati in vtrjevati na dvojni način, namreč pozitivno s podporami, državno denarno pomočjo, s podukom itd., pa tudi negativno s tem, da se ne kujejo postave, ki bi bile koristim kmečkemu stanu bistveno škodljive, ampak da se vse postavodajalstvo tako vredno, da pospešuje koristi kmečkemu stanu. Hočem tedaj g. ministru imenovati nekatere novejšje postave, ki kmečki stan jako teže.

Menda vé, da je obdelovanje večih pa tudi navadnih kmečkih posestev jako težko, ker ni več dovolj poslov, ker veliko večje plačilo in boljše hrano zahtevajo, in ker ne delajo več tako pridno kakor nekdanj. Kmet res komaj plačuje svoje posle, zato komaj čaka, da mu odrastejo otroci. A naša nova šolska postava je sine in hčere naših kmetov do izpolnjenega 14. leta navezala na šolo, kjer se nič ne uče, ampak le čas tratijo, ko bi doma vendar zamogli pri delu pomagati staršem. Ne morem zahtevati, da naj g. minister kmetijstva to spremeni, ker to ni samo v njegovej moči, a opozoriti ga hočem na to, da bi svojim tovarišem prigovarjal, da naj se v tej reči že skoraj ozirajo na želje kmečkemu prebivalstvu.

Druga težava za kmečki stan so silno veliki davki; žalibog, da nimamo nikakoršnega upanja, da bi se pred nekaterimi leti zmanjšali. To se žalibog ne more zgoditi. Da država in dežela potrebuje veliko denarjev, to tudi kmetje dobro vedo in radi plačujejo davke. A zdajci prišanta druga nadloga, namreč izvanredne priklade. Ne bom govoril o silnih prikladah za deželo, za ceste, za srenje; govo-

riti pa moram o tistih brezmerih prikladah, ki se nakladajo za ljudsko šolstvo in ki se prav v vodo mečejo. Znano mi je iz najnovejšega časa, da se je v nekem kraju, kjer farna šola že skoraj sto let stoji blizu pokopališča, zapovedalo šolo prestaviti drugam; v sosednjem okraju pa se je skoraj ob enem nova šola zidala prav pri pokopališču. Navadna kmečka pamet tega ne ume, in sodi, da bodo danes ali jutri v sosednjem okraju zapovedali, da morajo prestaviti pokopališče. Da se za šole zidajo palače, se je tukaj že grajalo, zato nočem o tej reči nič opomniti; mislim pa, da bi bilo za ljudstvo na deželi, za državo in zlasti za ministerstvo kmetijstva koristno gledati na to, da se ta zapravljenost pri zidani novih šol že skoraj odpravi. Denarnega ministra moram pohvaliti, da je že pozvedoval, koliko bodo znašale priklade. Reč je izročil notranjemu ministerstvu in iz dotičnih poročil je razvidno, da bodo te priklade splošno znašale 30 in še več, v nekaterih krajih celo 100 odstotkov neposrednih davkov. Kako so deželni zbori, zlasti spodnje-avstrijski, v katerem je kmečki stan jako slabo zastopan, sprejeli ta poročila, nam je vsem znano. Pa tudi nasledki teh strašnih priklad niso zaostali. Neki vradni časnik, ki je objavil 16 potrjenih konfiskacij, imel je nedavno tudi celo vrsto eksekutivnih dražb kmečkih posestev, ki so zaradi neplačanih davkov prišla na boben. Na spodnjem Avstrijskem se sicer še ne godi tako hudo, a na Moravskem, Spodnjem Štajarskem in v drugih deželah (posebno na Kranjskem op. vred.) je veliko posestev zaradi ostalih davkov prišlo na boben, in prigodilo se je celo, da so se kmetijstva po 1000 gl. vredna prodala po 100 ali 200 gl.

Nekdanj je vlada imela veliko skrb za kmeta, ker je mislila, da ga mora proti grajščakom braniti, kar je bilo po moji misli nekoliko pretirano. Na misel mi pride dogodek, ki sem ga sam doživel. Ko je farna srenja Wurmbrand na spodnjem Avstrijskem plačo učitelja prostovoljno hotela zboljšati za 25 gl., prišla je kresijska komisija, ki je prej pregledala zemljišne knjige in kataster, da se je prepričala o razmerah občinskih, in še le potem se je dovolilo v učiteljski fasijon sprejeti pobiljšek 25 gl., ker so hoteli občini le toliko naložiti, kar bi se zamoglo od srenje res

tudi iztirjati, kar je bilo prav. Dandanes pa skrbi za kmečki stan ne poznajo, ter ž njim ravnavo brezozirno.

(Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. decembra.

Avstrijske dežele.

V državnem zboru so 19. t. m. Neuwirth, Pez in 82 tovaršev kupčijskega ministra vprašali o kupčijskih razmerah med Avstrijo in Rusijo, Zaklinski pa ministra bogočastja, zakaj da se še ni ustanovilo od cesarja že l. 1850 potrjeno grško-katoliško škofijstvo v Stanislavovu? Prestopivši na dnevni red obravnavali so denarno postavo, po kateri se ministru dovoli primanjkljaj v državnem proračunu poravnati z novim posojilom, čigar obresti bi se v zlatu plačevale. Skene se pritožuje, da je minister omenjeno posojilo že dovršil pod silno neugodnimi pogoji. Na Pruskem so vzeli na posodo 100 milijonov mark in so po štiri odstotke dobili 97 za sto. Na Saksonskem dobili so proti trem odstotkom 71 za sto. Mi pa bomo proti 7¼ odstotkom dobili le 55 gl. za sto gl. Tako ravnanje, pravi govornik, v sedanjem času, ko nam žuga huda vojska, se mora imenovati lahkomisljeno, in žalostno je, da vlada, ki tako ravna, še dalje posluje. Carneri zagovarja ministerstvo, katero je treba podpirati, da ne pride na krnilo Taaffe, ki bi vstavovercem lahko očital, da so te premembe sami krivi. Walterskirchen šiba ministerstvo iz političnih vzrokov. Ta vladna sposobna pogodbo med Cislom in Translo srečno dovršiti, zato je pa tudi ne bodo podpirali. Kar država potrebuje, pravi, bomo privolili, zaupnice pa vladi nočemo dati. Ker se zahteva konec obravnave, govori le še dr. Herbst, ki priporoča predlog odsekov, da vlada pri določbah, ki jih bode imela rešiti (glede pogodbe z Ogersko), ne bode oslabiljena in da se ne bode kazalo, kakor da bi bila zbornica v tako važnih rečeh različnih misli. Pri glasovanju se sprejme predlog odsekov in se vsa postava kakor tudi proračun potrjita v tretjem branji. Dr. Meznik potem poroča o nekaterih prošnjah, ki se izročé vladi, ravno tako se več med sejo došlih reči izroči budgetnemu odseku.

rado razodeva svoja čutila, noče pa, da bi se dar petja, od Boga človeku dan v dar, rabil v greh. Skrbela je, da je petje in godba zlasti po cerkvah med službo božjo budila, povzdigovala in vtrjevala pobožnost zbranega ljudstva.

Ali se pa more reči, da sta petje in godba svojo nalogo tudi vedno spolnovala in tako dosegla svoj namen? Žalibog, da nel Zakaj ne? Preglejmo nekatere sovražne červe, kateri spodjedajo cerkveno petje, izpodkopavajo pobožnost in prevdarimo, kako bi se jim prišlo v okom, kako bi se dalo naše petje zboljšati?

Lepo pojejo še Slovenci po cerkvah, a če gremo sem ter tje po mestih in vaseh, če zahajamo k službi božji ter poslušamo godbo in petje, dozdeva se nam čestokrat, da smo bolj v glediščih, kakor v hišah božjih, kjer se bolj vzbuja raztresenost in lahkomisljenost, kakor zbrani pobožni občutki, da bi se prej peta, ko bi se bolj tal dotikala, zavrtila krog in krog, kakor pa srce povzdignilo k svojemu Stvarniku. Veliko ljudi, zlasti po mestih, zahaja v cerkev ne zaradi službe božje, ampak zaradi godbe in petja, zato pa tudi prihajajo in odhajajo, kadar se jim zljubi, gledajo po ljudeh in krog sebe, se smeja in šepetajo,

kakor da bi bili pri kozarcu dobre kapljice v družini veselih bratcev, kritikovaje posamezne pevce.

Kako se dere, ciga in miga med sv. opravilom, n. pr. pri Gloriji in Credi? Kdo se ne spominja na dolgočasni, poskočni in burni: Et vitam venturi. Amen? Sv. opravilo se s tim cincanjem nepotrebno zadržuje, med zbranimi se vzbuja nevoljnost in še mervico pobožnosti, katero so seboj prinesli, prežene iz src. Če pojde tako naprej, znamo še doživeti, da bodo ali gledišča ali cerkve odveč. Da jih res mnogo v cerkve zahaja le zaradi petja in godbe, mi pač nihče ne bode ugovarjal, a to bi nikakor biti ne smelo.

Po kmetih, zlasti pri shodih čestokrat navzarji in škripači svoje neslane poskočnice cincajo; zjutraj, kakor pravijo, Bogu služijo, popoldne pa slastnim ljudem, zato pa tudi v cerkvah in pri obhodih same okrogle režejo, kakor na ženitovanji in na plesiših, kar je zlasti pri obhodih sv. R. T. nespodobno; v poslušalcih sicer vzbuja vesele, nikakor pa ne pobožnih občutkov.

Po nekaterih krajih so organisti prezložni, da bi vadili v petji in godbi sebe in druge.

A petje in godba ste umetnosti, treba je spretnosti, ki se pa pridobi le z vajo. Mnogo jih pa je po deželi, ki se s petjem čisto malo vkarjajo, in se čisto nič ne pripravljajo, jih pa tudi nič ne skrbi; saj že znajo. Ob nedeljah in praznikih se zaženejo s svojo soprogo ali še kako hčerko na kor in da pokažejo ljudem, da znajo več kakor „hruške peč“, vrežejo ob imenitnejših dnevih še kako latinsko mašo, ter gonijo svoj vedni „lajal sam“, da vse na kor pogleduje in da človeka res ušesa bolé, a po končanem opravilu vsi tako ponosno stopajo, kakor da bi se bili silno skazali, hvale se: Danes smo jo pa po latinski. Kako pa da je bilo, tega ne pomisli, in ljudstvo se takim lalaj — sam še čudi, in hvali svojega organista: Ta pa zna, ta.

Kdor je le količkaj s pevci občeval, kdor le količkaj naše pevke pozna, prepričal se bode, koliko one opraviti dajo organistom, ker hoče vsaka, da se ta pa ta poje, in če se ji volja ne spolne, ša ust ne odpre. Preprič, zavist in sovražstvo se širi na koru, mesto pobožnosti. Zato pa pevk nimajo, ne pri Lahih, ne pri Nemcih, ne pri severnih Slovanih, ampak samo pevce. Ravno na koru se godi, kar

V ogerski zbornici je minister Tisza odgovoril na interpelacijo Helfyevo, da si je Ogerska v pogodbi l. 1867 sicer prihranila pravico zedinjenja Dalmacije s kraljestvom ogerskim; a Dalmacija je sedaj, pravi Tisza, dejansko zedinjena z Avstrijo, mi pa se ne moremo vtikati v notranje zadeve avstrijske. Tudi ne ume, kako mora kdo to zahtevati, ker bi iz tega sledilo, da bi si tudi vlada dunajska prisvojevala pravico vtikati se v notranje zadeve ogerske. Če so se tudi v Dalmaciji pri volitvah godile nekatere nepravilnosti, Ogerska vendar ne more posredovati. Sicer pa se zamore pripomoček zoper to iskati v dalmatinskem zboru samem, kar najbolje priča, da v avstrijskih deželah vladajo vstavne razmere. — Ministra Tisza in Szell prideta po končani obravnavi državnega proračuna na Dunaj, da še enkrat poskusita načrtom meseca maja pridobiti veljavo. Če jima to spodleti, bosta zahtevala, da se Ogerski dovoli vstanovitev lastne banke.

Vnanje države.

Iz Belgrada se nam 21. t. m. telegrafuje: „Vsled žalostnega slučaja v torek zvečer pod gradom med stražo in avstro-ogerskim monitorjem odstopilo je ministerstvo.“ Reč namreč je ta-le: Ko je naša ladija „Maroš“ 19. t. m. med manevriranjem po navadni poti prišla memo Beligrada, so srbski stražniki s puškami na njo streljali. Sprva se je mislilo, da so streljali na prazno, a kmalo se je pokazalo, da so bile puške s krogli nabite. Avstrijski glavni konzul knez Wrede, ki je bil z nemškim konzulom vred na ladiji, dal je povelje jadrti proti trdnjavi in se tam ustaviti. Ko se je monitor okoli štirih popoldne nasproti beligradske trdnjave ustavil, razpočila se je v stolpu njegovem pri basanju nenadoma neka krogla; pri tej priliki je bilo 5 ljudi težko, sedem pa lahko ranjenih. V trdnjavi so mislili, da so z ladije streljali na mesto in stražniki so zopet svoje puške sprožili proti ladiji, pa k sreči nobenega niso zadeli. Ko se je v mestu razvedilo, kaj se je zgodilo, šel je minister Ristič na povelje Milanovo k knezu Wredetu ter mu je naznanil, da vlada srbska jako obžaluje ta slučaj in da je nemudoma odstavila poveljnika belgradske trdnjave. Knez Wrede je na to neki odgovoril, da mora svoji vladi prepustiti vse daljne obravnave. Srbsko ministerstvo je vsled tega odstopilo, ranjence

piše sv. Pavel: „V veži Gospodovi razsajajo razprtije, jeza, sovraštvo, zavidnost.“ Kje je več nerodnosti po naših cerkvah, kakor na korih?

Lepa reč so orglje, ali skušnjava uči, da petju niso kaj prijateljice, ker večina organizov petja z orgljami ne povzdiguje, temuč le duši.

Navada je, da so bili učitelji tudi organizirani; ker je pa vsak učitelj svoje pesmi prinesel, ko je v službo prišel, se je zgodilo, da se je petje pri eni cerkvi po dvakrat v letu spremenilo. Ljudje pa kmalo opuste petje, ker niso vajeni ali novih napevov ali novega orgljarja.

Navada je, da orglje petje preupijejo, kar pa ni prav, ker namen orgelj je, srce k petju buditi, glasove povzdigovati in pevce rahlo podpirati. Ali žalibog, da čestokrat drugega ne slišimo, kakor bučanje, besedi pesminih pa ne umemo.

To bi bili po naših mislih červi, ki glojejo naše cerkveno petje. Kako bi se dalo to zboljšati? (Konec sledi.)

pa so z ladije spravili v Zemun in jih izročili zdravnikom. Ta dogodek bo dal nasprotnikom Slovanov zopet povod ropotati zoper Srbijo. Za te ljudi bi bilo največje veselje, če bi naše ladije bombardirale Beligrad, ali pa naši vojaki zasedli mesto. Pa upamo, da se bode reč mirno in brez hudih posledkov razvila. — Sostava novega ministerstva se je izročila Marinoviču.

V Carigradu se danes ali jutri prične vradna konferencija, ktere se bosta vdeležila tudi pooblaščenca vlade turške. Vnanje države so se neki zedinile v tem, kar hočejo zahtevati od Turčije, vendar so se zavezale tega še ne objaviti, dokler o vsem tem ne določi konferencija. Da bi se menda vnanjim državam prikupil, je sultan odstavil dosedanjega velikega vezirja Mehmeda Rušdia pašo, ki se je trdovratno ustavljal vsem premembam in nadomestil ga z Mithadom, ki je osnoval načrt nove turške vstave.

Bulgarska. Zankov in Balobanov sta nedavno objavila neko brošuro, v kateri popisujeta trpljenje in britkosti svoje domovine, ki jo priporočata Evropi. Tudi sta se podala v Berlin, da bi narod svoj priporočila Bismarku. Mogočni nemški kancelar ju je prav dobrotljivo sprejel in prepričana sta, da Nemčija Bulgarske ne bode zapustila.

Papežu se je te dni poklonil sin bivšega francoskega cesarja Napoleona III. Sv. oče so ne celo 21 let starega mladenča, kteremu so krstni boter, sprejeli jako dobrohotno in prijazno, pa so ga tudi ljubeznjivo posvarili zaradi družnje, ktere je na Italijanskem zbral okoli sebe. „Tvoje zdravje, rekli so mu papež, me veseli, pa dam ti pomisliti, da veliko imenitnejši kakor telesno zdravje, je zveličanje duše. Za te bo najbolje, če se na Italijanskem dolgo ne mudiš. Tudi tvoj oče je bil prišel na Italijansko in je sploh pogostoma bival na polotoku, pa s tem ni čisto nič pridobil.“ Tudi so Pij IX. Napoleonovemu sinu priporočali, da naj se na posvetno velikost ne zanaša, ker ravno nad osodo rodbine svoje vidi, da največji slavi sledi najglobokeje ponižanje. Tudi vdova Napoleonova pride k sv. očetu, da jim bode svoje kesanje razodela zaradi prevzetnih besed, ki jih je govorila meseca avgusta 1870. Koristi rodbine cesarjeve na prestolu francoskem, je rekla, so imenitnejši od rimskega sedeža.“ Trideset dni pozneje bilo je slave Napoleoneve konec. — Dopisnik „Vaterlandov“ iz Rima poroča, da so papež v zadnjem konzistoriju veliko izobčenje izrekli čez starokatoliškega škofa Herzoga v Švici.

Izvirni dopisi.

Iz Goriškega, 16. decembra. Kakor ravno čujem, gre po Gorici govoricca, da je Italija ustavila vožnjo sleherne hrane v Avstrijo, Avstrija pa vožnjo konj v Italijo, ktere poslednje prepovedi bi pa zdaj skorej treba ne bilo, ker so jih preteklo poletje Lahi iz Hrvatskega in Madjarskega v tolikem številu čez Sočo gonili, da se tolikega števila v enem letu nihče ne spominja. Menda jih pa mnogo porabijo tudi za hrano pod obče znanim imenom „salami, salamuzzi di Verona“, ktere laški barantači tudi v Beču po Praterju in drugod prodajajo. — Ravno tako se sliši, da se imajo vojaki z goriškega gradu do 19. t. m. preseliti v mesto, grad pa oborožiti s topovi in topničarji, Goričani, stari Goričani, so bili l. 1848—49 dobri Avstrijanci. Ko se niso hotli tedaj od Videmčanov pozvani proti Avstriji spuntati, so jim ti neki žugali, da bodo,

ako zmagajo in v Gorico pridejo, z glavami goriških prebivalcev „žboč“ ali krogle igrali, z njihovimi črevesi pa piskali! No, današnje dni so nekteri mlajši Goričani, celo s toškanskimi (?) končnicami „čič, ič“, drugih misli, ki bi radi prej ko prej Gorico in vse Primorje Viktor Emanuelu pred noge položili. Govori se celo, da imajo goriški Italianissimi nek tamen pospešujoč časnik, ki se na skrivnem tiska, kakor ga je imela v zadnjem poljskem vstanku l. 1863—64 poljska narodna vlada v Varšavi, ktere ga ni mogel niti zlo fini nos ruskih policajev nikoli zaslediti. V takem poslu so Lahi mojstri! Ko so 26. julija 1866 Italijani čez mejo do Verse pridrli, so že namenjevali lepi železnični most čez Sočo razstreliti. Goriški italijančiči so se že radovali prihoda italijanske armade v Gorico, ali račun jim je bil zmeden, ker je kmalo za tim sledilo premirje in stalni mir. Pa vendar so že neki zaznamovali vse za Italijo nemareče hiše, da bi jih oplenili. Vse to in marsikaj drugega mora naši vladi znano biti, ker so ji prišla enaka izdajalska pisma v roke, zaradi ktere veleizdaje je bilo več tistih rovarjev iz Avstrije izgnanih, pa pozneje zopet pomiloščeni. Še hranijo neki v Vidmu zastavo Trsta, Istre in Primorja, ovito z žalovalskim ovojem. Pač bi bilo žalostno, ako bi morali v Avstriji to reči, kar je Napoleon I. ob svoji stodnevni vladi o pobeglih Burbonih izjavil, „da se niso ničesa naučili, pač pa vse pozabili!“ Sapientisat! — Bog pa naj čuje nad ubogo že itak razkosano Slovenijo!

Od Ormuža, 20. decembra. (Gospodarstvo.) Vreme imamo slabo, spremenljata se dež in sneg. Poljske pridelke smo ob pravem času spravili, le nekterim, ki so lepemu vremenu preveč zaupali, je nekaj poljščine sneg pokril, toda snega smo se ipak znebili in tako smo sedaj spravili tisto, kar bi bili imeli vže pred 4 tedni. — Za steljo nam pa slabo gre, ker smo slame malo dobili, ktero pa kmetje, ki redijo konje, rabijo za pičo govejske živine in si toraj morajo za steljo preskrbeti listja. Tega pa ni bilo mogoče dovolj dobiti, ker je pred snegom le malo listja padlo, sedaj pa imamo sploh moko vreme. V obče pa letošnja zima ne bo nagajala za živinorejo, ker so ljudje glede živža in glede stelje za živino slabo oskrbljeni, da bi le zima predolgo ne trajala in da bi bil sušec zares sušec ne pa mokrec in zimec. Sicer se pa nasledki pičlosti živža za živino tudi že kažejo. Te dni mi je bila za 18 gld. ponudena krava, ki je pred 3 leti veljala 70 gld. in tako je cena za živino povsod jako slaba. Te dni je bil somenj v Hedeliču in kupovali so se dobri vožni konji za 15—20 gld. Neki tukajšnji posestnik je kupil za 10 gld. dobro močno kobilo, ki je tako zanesljiva za vožnjo, da mu hoče vse pripetnice strgati. Kaj bo? Za kmeta gre vse rakovo pot; dohodki so majhni, stroški pa veliki, cena živine in poljskih pridelkov je slaba, a dače zmiraj večje. Po takem pač ni čuda, da pride toliko posestev na boben. No, če bodo vsem prodajali, kedo vam bo pa kupoval! Nekaj krive so tudi zaporedne slabe letine. Vinske letine so leto za letom slabe; tudi letos je ne moremo prištevati k dobrim. Kakovost je dobra, a količnost je slaba. Pomladanski mrzaz nam je vse pokončal. Vrh tega pa imamo še slabovinsko ceno; ponuja se nam 70—80 gld. za štartinjak, kar je primeroma dobri kvaliteti in vinski ceni prejšnjih let zares malo. Posestniki, ki so v sili, ga prodajejo, toda drugi, kojih pa je zelo malo, niso voljni ga po tako slabi ceni

prodati. — Res se človeku milo zdi dobro blago za slab denar dati, toda kaj si hočemo; novo leto se bliža, treba je poravnati dačo, plačati obresti in dolgove, treba plačati družino; zima je, priskrbeti si morajo obutala in obleke in k temu še pride grozno silni davek. Kako si tedaj pomagati? Na polju nič, v goricah nič, toraj v zaboju nič in v možnji tudi nič. Tukajšni kmetje zamorejo le gospodariti, če so dobre vinske letine, ker na polju še za živež pičlo priraste. Od poljščine se ne more prodati nič; kar priraste na polju, je komaj za družino in delavce skoz leto, in če se tudi iz vinogradov nič ne proda, s čem potem gospodariti? V takem položaju se kmet obupno v dolgove zakopava in naposled pride posestvo na boben. Sicer pa kmetijstvo hira tako, da je zares že zadnji čas, da bi se na boljše obrnilo. — Bog daj. —

Domače novice.

V Ljubljani, 23. decembra.

(Božično drevesce) se bode postavilo v zavetnici in tako napravil vesel večer dečkom zavetniškim vsled blagosrčnosti nekterih gg. trgovcev in po posebni prizadetvi nekterih milosrčnih gospodičin, ktere so v ta namen večidel same nabirale in delale. K tej veseli svečanosti, ktera se bode vršila v god nedolžnih otročičev ob 5. zvečer v hiralnici, vabijo se vljudno vsi prijatelji in dobrotniki zavetnice in Vincencijevega društva.

Predstojništvo društva
sv. Vincencija.

(Zimska obleka) za 50 šolskih otrok obogega spola so dodelale naše blage gospé in gospodične, ter jo bodo po večletni navadi v dvorani narodne čitalnice prihodnjo nedeljo, dopoldne ob 11. uri razdelile. Vsak obdarovanec dobi popolno čedno obleko. Slavna hranilnica je v ta namen darovala 100 gld., ter s tem krepko podprla dobrodejni namen. Gospejni odbor v „Novicah“ sl. hranilnici izreka presrčno zahvalo za ta velikodušni dar.

(Iz seje deželnega odbora 16. dec.) Predlogu pomnoženega krajnega šolskega sveta v Žužemberku, da se služba nadučitelja na dvezredni ljudski šoli v Žužemberku podeli sedanjemu učitelju na fabriški šoli v Kočevji, Francu Konciliji, je deželni odbor pritrdil, pa tudi sklenil, da se predlaga za nadučitelja v Št. Vidu pri Zatičini sedanji učitelj Alojzi Račič iz Čatežu. — Od več odgonskih postaj predložene pogodbe zaradi dajanja hrane in priprege za odgonce leta 1877 bile so potrjene, in došle ponudbe za pripravo lesa za zidanje norišnice na „Studencu“ rešene. „Nov.“

(V bogoslovje ljubljansko) je te dni stopil bivši jurist Hudovernik.

(Čitalnica ljubljanska) ima 26. dne t. m. (na sv. Štefana dan) dopoldne ob 11. uri svoj letni zbor. Program se razpošilja čast. družbenikom.

(„Tagblattu“) priporočamo, da naj se bolje nauči slovensko, preden bode pretresal liste slovenske. V št. 289 nam očita, da smo v spisu „o reformi cerkvene glasbe“ št. 144 „Sl.“ grajali pevce, ki prejšnji večer pojó pod oknom ali v kratkočasni družbi, drugi dan pa na koro pojejo „Tantum ergo“, in temu poročilu pristavlja nekaj prav neslanih opazk. Ko bi „Tagblatt“ bolje slovenski umel, in ko bi bil bolj pazljivo bral omenjeni spis, bi bil videl, da nismo, grajali pevcev, ampak nespodobno imenovali to, da bi pevci, ki so v soboto večer pod oknom peli „Tebe kličejo solzice“, v nedeljo pri blagoslovu po istem na-

pevu peli „Tantum ergo“. Če ima še kaj poštenja, bode v prihodnji številki to zmoto popravil.

Vabilo k naročevanju

„SLOVENCA“.

„Slovenec“ velja kakor dozdej:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto	9 gl.	— kr.;
„ „ „ „ pol leta	4 „	50 „
„ „ „ „ četrt leta	2 „	30 „
„ „ „ „ en mesec	— „	80 „

V administraciji sprejeman:

Za celo leto	8 gl.	40 kr.;
„ pol leta	4 „	20 „
„ četrt leta	2 „	10 „
„ en mesec	— „	70 „
posamezne številke	— „	7 „

Po pošti:

Za celo leto	10 gl.	— kr.;
„ pol leta	5 „	— „
„ četrt leta	2 „	50 „
„ en mesec	— „	90 „
posamezne številke	— „	8 „

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za celo leto	6 gl.	— kr.;
„ pol leta	3 „	— „
„ četrt leta	1 „	50 „

Naročnina se pošilja najceneje po poštnih nakaznicah (Postanweisungen)

opravništvu,

Stari trg, hiš. šte. 16.

Razne reči.

— Cesarsk dar. L. 1599 je bil v Rimu neki Rudolf Coraducius avstrijski poročnik, ki se je mrzličen vpisal v „Animo“ ter jej podaril 5 skudov, razun tega pa še obljubil cesarja pregovoriti, da ji bode tudi on kaj cesarju pristojnega podaril. To se je vpisalo v hišno knjigo, v katero je pa pozneje nekdo pod omenjene besede zapisal: „Quod adhuc expectatur“, (kar se še pričakuje.) Ko je letos dunajski nadškof Kučker bival v Rimu in v „Animi“ bral omenjene besede, je rekel, da hoče to cesarju povedati. To se je res tudi zgodilo in cesar so rekli, da obljuba storjena od avstrijskega poročnika se mora spolniti, ter so iz lastnega premoženja podarili 2500 gld. za malano cerkveno okno, ki se po obrisu umetnika Zajca mlajšega izdeluje pri Neuhausserju v Inomostu na Tirolskem.

— Kmetijskim gospodarjem Črnomaljskega okraja na Dolenjskem glavni odbor kmetijske družbe naznanja, da s pritrjenjem sl. ministerstva kmetijstva bode gosp. Fr. Povšè, profesor na deželni kmetijski šoli v Gorici, letos v Dolu z jako veselim vspehom začeti popotni kmetijski poduk nadaljeval v Metliki in končal v Črnomlji, in sicer tako: v Metliki 27. dne tega meseca dopoldne ob 10. uri govori prof. Povšè o kletarstvu, posebno kako ravnati z vinom, da stanovitno ostane tudi za poletje, — popoldne bode razgovor o kmetijskih zadevah sploh, pri katerem vsak pričujoč gospodar sme staviti vprašanja na razpravo vsej skupščini ali samo v odgovor prof. Povšetju; v Črnomlji 28. dne t. m. dopoldne ob 9. uri govori prof. Povšè o sadjereji, potem pa bode razgovor o kmetijskih vprašanjih sploh, ki zadevajo gospodarske razmere v Črnomaljskem okraju.

Častiti gospodje župniki in župani se ob enem vljudno prosijo, naj blagovolijo to razglasiti v svoji okolici, da se prav veliko mladih in starih gospodarjev vdeleži njim gotovo koristnega in brezplačnega poduka.

Poslanica.*)

O zadevi povikšanja pasjega davka mi dovolite, čast. gospod vrednik, v Vašem cenjenem listu v svojo obrambo nekoliko spregovoriti.

V našem mestu se je zaredilo toliko število psov, da si človek istinito misli biti v Carigradu, ne pa v Ljubljani; kajti cele trope nepotrebnih psov se gonijo po ulicah, sprehajaliških, krčmah itd. Nekateri teh mrh so tako divje, da podirajo celo mirno v šolo idoče otroke itd.

Gledé humanitete, mislim, da bi se s povžito hrano, kar se je nepotrebnim psom daje, sleherni dan lahko nasitilo 50 revnih ljudi. Dobijo se pa tudi takovšnji olikanci, koji psom pusté iz enega in istega krožnika obedovati, in kateri imajo žival ne za korist, ampak za kratek čas, za luksus. Ni me volja na dolgo popisovati, kakošne žalostne nasledke je včinił že mnogim otrokom, pa tudi odrasčnim, pasji strah; znano je vsacemu, da naj žalostneje smrt stori človek od steklega psa popaden.

Pripoznam pa tudi, da so nekateri psi človeku na korist, kakor za stražo itd., in kateri ne obedujejo pri gospodarjevi mizi.

Naše mesto ima v svojem proračunu za leto 1877 za blizo 24.000 gld. primanjkljaja. Zato sem pri zadnji seji mestnega zbora, da bi se ta primanjkljaj vsaj po nekoliko pokrıl, nasvetoval, naj se davek od nepotrebnih psov od 2 gld. na 4 gld. zvikša. Psom pa, kateri so ljudem potrebni za stražo itd., naj se pa davek odpusti popolnoma.

Ne vem pa, ali so me ljudje prav umeli ali ne, kajti pasji protektorji so se silno razjarili. Jaz pa le vprašam: je li občinstvu ljubši, da se pomnože mestne doklade, ali da se povikša pasja taksa od nepotrebnih psov? V svojo obrambo moram reči: Jaz imam dolžnost potegovati se za človeštvo, ne pa za pse, kateri človeštvu niso v prid.

V Ljubljani 20. decembra 1876.

Josip Regali.

* Za spise tega naslova vredništvo ne prevzame nobene odgovornosti niti glede oblike, niti zapopadka.

Dr. Tancerjevi

c. kr. priv. (20-2)

pripravki za zobe:

Antiseptikon-zdravilna voda za usta, steklenica po 1 gl., velika škatla prahu za zobe po 1 gl., škatla paste po 80 kr., manjše po 20 kr., se dobivajo pri njem v Gradcu, kakor tudi pri gg. Mahru, Birschitzu in Businaru v Ljubljani, pri Marinšku v Loki in pri lekarjih v Kranju in Kamniku.

Služba orglarja

v Doberniču na Dolenjskem bo o sv. Jurju izpraznjena. Kdor jo želi dobiti, naj prošnjo s potrebnimi spričali pošlje g. župniku Antonu Zorcju. (21-3)

Št. 11266.

Razpis službe zdravnika.

Za prosto mesto zdravnika za občine sodnijskega okraja v Kanali z letno plačo 700 gld. in pogojno določenimi dohodki za poti v posamesne občine. (22-1)

Prosilci naj tukaj vložijo svoje prošnje, previdene z dokazi starosti, sposobnosti in znanja jezikov do 20. januarja 1877.

G. kr. okrajno glavarstvo

v Gorici dne 20. decembra 1876.